
Supplerende
dendrokronologisk
undersøgelse af
prøve udtaget fra
tømmer fundet
ved arkæologisk
udgravning i Oslo,
Bispegata 12 III

NNU Rapport 13 – 2019

Niels Bonde

Norge

Oslo

Bispegata 12 III

Kommune: Oslo

Fylke: Oslo

Gnr./Bnr.: 250/45

Koordinater: 59.905610 / 10.765897 (EU89)

Opdragsgiver: Udgravningsprojektet 'Follobanen 2015' ved NIKU og Nationalmuseet

Formål: Datering

Prøvetagning: NIKU

Laboratorieundersøgelse: Niels Bonde.

NNU j. nr.: A9336. Februar 2019.

Publicering

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport.

Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm.

Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden

www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Rapporter.

Tømmer fra arkæologisk udgravning

Supplerende undersøgelse af tidligere undersøgt prøve af fyr (*Pinus sylvestris*), N289301a, se NNU Rapport 57 • 2015.

Undersøgelsen af prøven er genoptaget efter ønske fra Therese Edman, idet der er tilgået laboratoriet et stort nyt materiale fra de arkæologiske undersøgelser i forbindelse med anlæggelse af Follobanen.

Prøven, udtaget i from af flere borekerner fra en større svill, forefindes i flere stykker, hvor de fremkomne årringssekvenser vanskeligt lader sig sammenføje. Borekernerne viser, at svillen indeholder knap 200 årringe.

Fra katalog i NNU rapport 57 • 2015

n289301a

A9336 Oslo Bispegata 12 ST8726

Raw Ring-width PISY data of 198 years length

Undated; relative dates - 1 to 198

0 sapwood rings and no bark surface

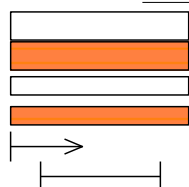
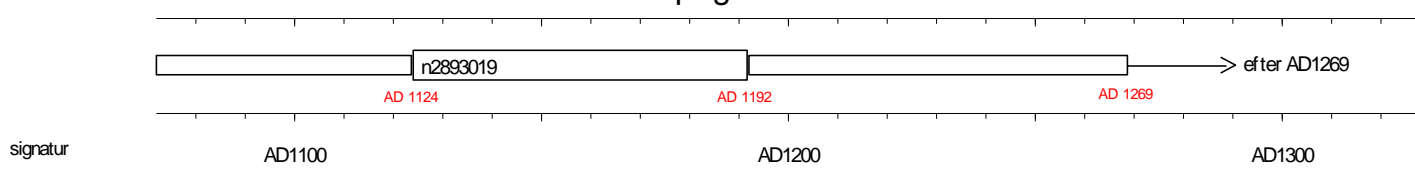
Average ring width 65.29 Sensitivity 0.20

Det ser ud til, at prøverne viser en meget delikat årringsdannelse, både i de marvnære år og i det barknære år. Der er ikke konstateret splintved på prøven. Det betyder dog ikke, at der ikke er splintved tilstede, blot at det ikke er konstateret; det kan være svært at identificere splintved i fyrretræ, særlig i forbindelse med borekerner.

Det er mulig at fremstille en sikker årringssekvens på 69 år, idet der udelades ca. 52 år mod marv og 77 år mod bark. De 69 år dækker perioden 1124 – 1192.

Korrigeres der for de manglende årringe mod bark, kan det beregnes, at prøven stammer fra et træ, der er fældet *efter* 1269, idet der tages forbehold for evt. målefejl i de udeladte årringsforløb.

Bispegata 12 ST8726

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala.

n2893019

A9336 Bispegata 12 ST8726 Svill

Raw Ring-width PISY data of 69 years length

Dated AD1124 to AD1192

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 67.45 Sensitivity 0.16

Interpretation: after AD1269

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund - og referencekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge (Østlandet). (se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: 40 - 90

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt referencekurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin (Scandinavian Dendro) og Terje Thun (NTNU).

kurve	-	-	N2893019	
-	start	dates	AD1124	
-	dates	end	AD1192	
N2892x01	AD953	AD1215	5.19	N Oslo Bispegata12 – 2. sending 2015
N289xxx3	AD887	AD1230	4.67	N Oslo Bispegata12 – 1. sending 2015
NMpisy03	AD887	AD1291	4.54	N Oslo + Høyjord 112 timber
Oslo X1	AD887	AD1321	4.03	N Oslo 131 timber
Oslo2014	AD947	AD1554	3.01	N Oslo 2014 TT

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver fra Agder. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.